

pročež nelze na manželích spravedlivě požadovati, by v manželském společenství setrvali.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Je sice správným, že žalobce v tomto případě měl na vůli domáhati se i neplatnosti manželského svazku, právem však zdůrazňuje již druhá stolice, že možnost tato nepřekáží tomu, aby se nemohl domáhati místo výroku o neplatnosti manželství jen výroku o zrušení manželství z důvodu hlubok. rozvratu dle § 13 h) zák. ze dne 22. května 1919, čís. 320, sb. z. a n. a z důvodu nepřekonatelného odporu ve smyslu § 13 i) cit. zák., neboť žalobci není zabráněno, aby se neobmezil pouze na žádost za rozluku. Výtku, že žalobce se chce domáhati žalobou vlastně neplatnosti manželství, a že, jelikož řízení v tomto případě je officiosním, nesmí být provedeno dle zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., pročež sluší žalobu již z tohoto důvodu zamítnouti, případnou není. Taktéž nelze přisvědčiti názoru obhájce manželského svazku, že se žalobci nepodařilo prokázat důvody rozluky dle § 13 lit. h) a i), protože nelze přihlížeti k chování se žalované v době, kde byla ještě svobodnou, a žalobce ani netvrdí, že žalovaná v době od uzavření sňatku vedla nezřízený život, takže prý nemůže býti řeči o tom, že manžel může mít k ní nepřekonatelný odpor, neb že ona v manželském stavu zavinila hluboký rozvrat manželského poměru. Právem zdůrazňuje druhá stolice, že žalobce teprv po narození dítěte, zrozeného žalovanou s jiným mužem v době, když žalobce byl na vojně, nabyt jistoty, že žalovaná, která mu na vojnu psala, současně udržovala s jiným mužem důvěrný poměr, že se již tím dopustila nanejvýš hanebné neupřímnosti, dále, že ho oklamala i tím, že, jsouc s jiným mužem těhotnou, s ním vstoupila v manželství a ještě, když mu její tělesný stav byl nápadným, klamání nepravým předstíráním opakovala. To jsou takové okolnosti, že mohl žalobce vůči své manželce pojmouti nepřekonatelný odpor, a že zároveň nastal následkem toho hluboký rozvrat, neboť jest na bíledni, že poznání pravé povahy manželky musilo vzbuditi v žalobci opovržení a znemožniti další spolužití v manželství, to tím spíše, když manžel důvodně nemohl mít za to, že manželka povahu svou polepší a že je naděje, že manželství zůstane šťastným. Žalobce také, jak nižší stolice zjistily, jakmile pravou povahu své manželky seznal, ihned ji opustil, a již se k ní nevrátil, což dokumentuje náhled žalobcův o povaze jeho ženy a dokazuje, že je u něho odpor, který se překonati nedá a tomu překáží, aby mohl zapomenouti na nečestné jednání manželky. Nelze tedy pochybovati, že jest správným úsudek odvolacího soudu, že nastal hluboký rozvrat manželství dle § 13 h) a na straně manželově i nepřekonatelný odpor dle § 13 i) cit. zákona.

Čís. 716.

Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Požadovací nárok nepřísluší tomu, kdo, máje jiné zaměstnání nebo

povolání, dává si pachtovaný pozemek obdělávati cizími najatými lidmi, byt by při tom on sám a členové domácnosti vypomáhali.

(Rozh. ze dne 19. října 1920, R II 317/20.)

Požadovatel — majitel domů a bývalý hostinský — měl v pachtu pozemek, jež nechával obdělávati cizími lidmi, sám jim tu a tam pomáhaje. Požadovací nárok mu soud prvního státního soudu nepřiznal v podstatě z toho důvodu, že požadovatel pozemku sám neobdělával. Rekursní soud mu nárok přiznal. Důvody: Výklad, jaký první soudce dává slovu »obdělává«, vedl by k tomu, že by ve většině případů požadovací nárok nemohl býti uznán. Vždyť většina drobných pachtýřů nemá vlastních potahů, nemůže tedy sama orání, vláčení polí, osetí, svážení obilí atd. konati, nýbrž musí právě nejtěžší a hlavní práce konati potahy cizími. Neměla by tedy požadovacího nároku k pozemku propachtovanému, jelikož sama pozemku neobdělává. Avšak odepříti jim nárok neodpovídalo by úmyslu zákonodárce. Slůvko »obdělává« nesmí se vykládati doslovně. Zákonodárce chce, aby pozemky, jež už po léta sloužily výživě drobných zemědělských pachtýřů a jež tito v rodině téměř za své pokládali, přešly do jejich vlastnictví, přejí-li si toho a jsou-li tu podmínky zákona. Pozemky obdělává tudíž každý, kdo buď sám úplně všechny potřebné práce koná, neb alespoň práce, jež se nevymykají jeho možnosti, je vykonati, avšak pozemku používá k výživě vlastní nebo své rodiny. Tak tomu jest i u požadovatele, u něhož jest dokonce prokázáno, že, i když veškeré práce vlastnoručně nekonal, přece sám i se svou rodinou na spachtovaných pozemcích pracoval a nikde se netvrdilo, že by jich ku své výživě nepoužíval.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvního.

Důvody:

Právo požadovací ve smyslu zákona ze dne 27. května 1919, č. 318 sb. z. a n. přísluší drobným pachtýřům. Kdo jest drobným pachtýřem, zákon výslovně nepraví, ale plyne to z jeho § 3. Vyžaduje se, a) aby pachtýř sám nebo s rodinou obdělával požadovaný pozemek (po celou dobu pachtovní), — a b) aby získáním pozemku nepřestoupila jeho vlastní zemědělská půda výměry větší než 8 ha. Máť postoupením pachtovaného pozemku do vlastnictví odměněna býti dlouholetá vlastnoruční práce a námaha výlučně neb alespoň převážně obdělávání pachtovaného pozemku věnovaná. Hledíc k tomu, jakož i k jasnému znění zákona nelze tedy pokládati za drobného pachtýře toho, kdo, sám máje zaměstnání nebo povolání jiné, používá k obdělávání pachtovaných pozemků cizích lidí, kteří nejsou příslušníky jeho domácnosti, třebaže on sám nebo členové jeho rodiny pomáhají při pracích obdělávacích. V přítomném případě potvrdili sice někteří svědkové, že požadovatel, který jest podle spisů spolu se svou manželkou majitelem dvou domů a vlastních zemědělských pozemků ve výměře 3 ha 78 a 57 m², a do listopadu 1918 provozoval živnost hostinskou, kterou má nyní pronajatu, dle úřední zprávy obecního úřadu pak jest zámožným a provozoval polní hospodářství vždy jako povolání vedlejší, spolu s členy své rodiny pracoval také na pachtovaných pozemcích, — ale nevyloučili, že na pozemcích pracovali nádenníci neboli lidé poža-

dovolatelem rajatí. Totéž platí o zprávě obec. úřadu v A. Naproti tomu jiní svědkové zcela určitě udali, že nejen oni sami, nýbrž i nádenníci konali na požadovaných pozemcích těžké práce hospodářské. V témže smyslu zní zpráva obec. úřadu v B. Z toho, co uvedeno, však jde na jevo, že nelze požadovatele pokládati za drobného pachtýře ve smyslu zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Čís. 717.

Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Pozemky, tvořící fond pro budoucí zřízení farnosti, jsou jměním církevním a podléhají zákonu o zajištění půdy drobným pachtýřům.

(Rozh. ze dne 19. října 1920, R II 328/20.)

Drobní pachtýři domáhali se, by jim byly přiznány do vlastnictví pozemky, jež měly spachtovány od nadačního statku fondu ku zřízení nové fary. Soud první stolice nároku vyhověl, maje za to, že jmění zmíněného fondu jest jměním nadačním ve smyslu § 1 zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům. Rekursní soud nároku pachtýřů neuznal. Důvody: Rekursní soud přisvědčuje prvnímu soudci v tom, že známka nadací, ovšem jen v širším slova smyslu, spočívá právě v tom, že jisté jmění jest věnováno k dosažení vytknutého všeužitečného účelu. Unger a Krainz ještě dodávají, že toto jmění nesmí býti žádnému přenecháno. I když zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům vychází z úvahy, že nadace, která dává do pachtu pozemky, jejich hospodářského užívání nepotřebuje a že účelům nadace stejně poslouží peněžitá náhrada, nutno přece tento zákon jako zákon výjimečný vykládati restriktivně a dle zákonného smyslu slov a nikoliv extensivně. Nadace ve smyslu § 646 obč. zák. záleží v tom, že příjmy jistiny, pozemků nebo práv věnovány jsou všeužitečným ústavům anebo k vydržování jistých osob na věčné časy. To jest výklad nadace dle platného zákona v užším slova smyslu a tím také dán rozdíl mezi nadací a fondem. Fondem jest jmění, kterého jest použití k jistému účelu, kmenové jmění a užitky jsou věnovány ku všeužitečnému účelu. Kdežto nadace jest zřízena na trvalé časy, bude jmění fondu se všemi užitky spotřebováno s plněním účelu, v tomto případě zřízením fary. Spisy místodržitelství a sdělením zemské správy politické jest zjištěno, že ustanoven byl fond ku zřízení fary jako samostatná právnická osoba, jako samostatné účelové jmění politickou zemskou správou, a nikoliv jako nadace, poněvadž k dosažení účelu jeho nejsou věnovány pouze užitky jmění, nýbrž toto jmění samo. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. března 1899, čís. 546 mají politické úřady řešiti otázky, obsahuje-li poslední pořízení radaci či nikoliv. Rekursní soud musil přisvědčiti názoru finanční prokuratury, že slov »Jméni nadační« v § 1 cit. zákona jest použití v užším slova smyslu, že jest třeba přísného restriktivního výkladu těchto slov. Jméni nadační netýká se jmění fondů, a nemá tedy na fondy rozšiřováno býti, takže jen nadace v užším slova smyslu dle § 646 obč. zák. spadá pod ustanovení zákona.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.